

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet

Ds 2025:26 Administrativa sanktioner i den arbetsmarknads-politiska verksamheten och arbetslöshetsersättningen

Mot bakgrund av de intressen som Åklagarmyndigheten har att bevaka lämnas följande yttrande

Sammanfattning

Åklagarmyndigheten

- välkomnar förslaget att införa sanktionsavgifter i den arbetsmarknads-politiska verksamheten och arbetslöshetsförsäkringen men anser att kravet på att det ska ha skett en felaktig utbetalning för att en sanktions-avgift ska utgå får en oproportionerlig följd och kan ifrågasättas ur ett principiellt perspektiv
- är positiv till förslaget om minimi- och maximibelopp för sanktions-avgiften samt att denna ska vara högre för juridiska personer än för fysiska
- tillstyrker förslaget om begränsning av anmälningsskyldigheten samt anser att bestämmelsen bör placeras i bidragsbrottslagen
- avstyrker förslaget att åklagare ska föra talan om administrativ sanktionsavgift.

Kap. 4 och 5 Administrativa sanktioner

Åklagarmyndigheten välkomnar förslaget att införa sanktionsavgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget bedöms kunna underlätta förfarandet och bidra till en snabbare åtgärd från samhället samt till att de rättsvårdande myndigheternas resurser kan läggas på mer komplicerad brottslighet.

Åklagarmyndigheten vidhåller bedömningen, som framgår av remissvaret till Ds 2025:8, att utredningens förslag om att en sanktionsavgift bara ska påföras om det skett en felaktig utbetalning kan leda till en oproportionerlig följd. Förslaget kan dessutom ifrågasättas ur ett principiellt perspektiv. Felaktiga utbetalningar som stoppas kan resultera i anmälan och åtal och därigenom en

strängare påföljd än fullbordade utbetalningar som i stället leder till sanktionsavgift. Detta problematiseras inte närmare i promemorian och bör utredas vidare i den fortsatta beredningen.

Sanktionsavgiftens storlek

I likhet med remissvaret till Ds 2025:8 delar Åklagarmyndigheten utredningens uppfattning att det ska finnas ett minimi- och maximibelopp för sanktionsavgiften. Åklagarmyndigheten delar även bedömningen att det är rimligt att ett minimibelopp respektive maximibelopp sätts högre för en arbetsgivare eller anordnare av arbetspolitiska åtgärder än för en privatperson.

Kap. 6 Ändringar i brottsbalken

Åklagarmyndigheten tillstyrker förslaget att anmälningsskyldigheten ska begränsas. Åklagarmyndigheten uppfattar att det är utredningens avsikt att bestämmelsen ska bli mer snäv i förhållande till förslaget i Ds 2025:8. Den nu föreslagna bestämmelsen uppfattas däremot som mer svårläst. Åklagarmyndigheten ser hellre att bestämmelsen utformas såsom föreslås i lagrådsremissen Bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen som har en tydligare skrivning.

Kap. 7 Åklagarens yrkande om sanktionsavgift

Utredningen har i likhet med Ds 2025:8 föreslagit att det ska införas en skyldighet för åklagare att i samband med åtal för bidragsbrott framställa ett alternativt yrkande om sanktionsavgift, för att undvika en ordning där vissa regelöverträdelser blir helt utan sanktion. Åklagarmyndigheten vidhåller de synpunkter som tidigare framförts i Ds 2025:8.

Åklagarmyndigheten gör bedömningen att det antal ärenden där det i praktiken blir aktuellt för domstol att besluta om sanktionsavgift kommer att vara mycket få, eftersom dels åklagare inte får väcka åtal om en fällande dom inte kan påräknas, dels en sanktionsavgift endast kan utgå i de fall där en oriktig uppgift eller underlåtenheten lett till en felaktig utbetalning och det finns ett beslut om återbetalning. Det innebär att merparten av yrkandena om sanktionsavgift aldrig kommer bli aktuella för domstol att pröva, varför nyttan med förslaget inte uppväger de merkostnader som förslaget leder till för åklagaren, it-stöd, utbildning och betydande informationsbyten mellan myndigheter. Åklagarmyndigheten avstyrker därför förslaget.

Förbud mot dubbla förfaranden

Utredningen föreslår att spärregeln för åklagare förs in i en ny lag (2025:000) om talan om administrativ sanktionsavgift i mål om bidragsbrott. I lagrådsremissen Bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen föreslås istället att spärregeln förs in i en ny paragraf i bidragsbrottslagen. Åklagarmyndigheten anser att förslaget i lagrådsremissen blir tydligare, mer överskådligt och följer systematiken i frågan om skattetillägg, varför det förslaget förordas framför förslaget som nu föreslås av utredningen.

Kap. 13 Konsekvenser

Åklagarmyndigheten delar inte utredningens uppfattning att kostnaderna för förslaget om åklagarens yrkande om sanktionsavgift kan bedömas som ringa. Utredningen har bedömt detta som endast ett nytt arbetsmoment för åklagare utan att fullt ut beakta kostnaderna för it-stöd, utbildning, styrdokument eller den ökade informationsutbytet som kommer behöva ske med andra myndigheter. Åklagarmyndigheten vill i sammanhanget, i likhet med remissvaret till Ds 2025:8, också särskilt framhålla att om sanktionsavgifter införs i ett välfärdssystem i taget kommer det under viss tid finnas parallella system avseende hanteringen av bidragsbrott, vilket kommer leda till ytterligare merkostnader. Det är angeläget att detta följs upp i den fortsatta beredningen.

Övriga synpunkter

Åklagarmyndigheten vill särskilt framhålla att det är av stor vikt för rättstillämpningen att systemet med administrativa sanktioner harmoniseras mellan de olika välfärdssystemen även om lagstiftningsarbetet sker i etapper och ser gärna att slutredovisningen av uppdraget belyser systemet i ett sammanhang.

Detta yttrande har beslutats av riksåklagaren Katarina Johansson Welin efter föredragning av kammaråklagaren Miona Green. I den slutliga handläggningen av ärendet har också rättschefen Marie-Louise Ollén och vice överåklagaren Katarina Tidén deltagit.

Katarina Johansson Welin

Miona Green

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättschefen

Biblioteket